

Sandvikens Sn, Gä

BESLUT

DATUM
2002 12 10

BETECKNING
312-3724-2002

ERT DATUM

ER BETECKNING

Kyrkorådet i Sandvikens pastorat

Box 183

811 23 Sandviken

2005-02-02 beslöt KML

A:c / KML

Skydd enligt lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. för Björksätra kyrka, Sandvikens pastorat, Uppsala stift, Sandvikens kommun, Gästrikland, Gävleborgs län

Beslut

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) beslutar med stöd av 4 kap. 4 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. (KML) att bestämmelserna i 4 kap. 3 § KML om tillståndsprövning skall tillämpas på Björksätra kyrka med tillhörande kyrkotomt och klockstapel. Bestämmelserna i 4 kap. 3 § skall dock inte tillämpas på interiöra ändringar i församlingslokalerna.

Bakgrund

Alla Svenska kyrkans kyrkobyggnader uppförda t.o.m. 1939 är skyddade enligt 4 kap. KML. Enligt 4 och 14 §§ i detta kapitel kan RAÄ besluta att även kyrkobyggnader, kyrkotomter och begravningsplatser tillkomna 1940 och senare, som är märkliga på grund av sitt kulturhistoriska värde skall skyddas. Av förarbetena till lagen framgår att begreppet *kulturhistoriskt värde* också innefattar *konstnärligt värde* och att även kyrkor som är yngre än ca 20 år kan skyddas.

År 1990 fattade RAÄ beslut om skydd för ett urval kyrkor byggda 1940 och senare, sammanlagt 83 kyrkor. 1996 beslutades om skydd för ett urval av begravningsplatser med kapellkrematorier eller begravningskapell, sammanlagt 22 anläggningar.

Urvalet behöver ses över med jämna mellanrum och RAÄ har nu beslutat att göra en utökning av urvalet av skyddsvärda kyrkor byggda 1940 och senare. Orsaken är dels att inventeringsunderlaget när det gäller de nya kyrkorna har förbättrats sedan det förra urvalstillfället och dels att ett flertal nya kyrkor har byggts.

Fem kyrkor, en begravningsplats med kapellkrematorium och ett kapellkrematorium byggda 1940 eller senare i Uppsala stift har enligt

just/samråd
M KML
A:im
Bj

exp
2002-12-17
M

besluten 1990 och 1996 skydd enligt KML och i det nu aktuella urvalet har RAÄ beslutat att ytterligare tre kyrkor i stiftet skall skyddas.

Redogörelse för ärendets handläggning

Urvalet av skyddsvärda kyrkor som omfattar kyrkor byggda 1940 eller senare har skett i samråd med länsstyrelser, läns museer och Arkitekturmuseet. Vid urvalet har följande kriterier beaktats:

- Hög arkitektonisk och konstnärlig kvalitet
- Tidstypisk utformning
- Återspeglning av internationella arkitekturtrender
- Kyrkan som del i en miljö, t.ex. ett medvetet gestaltat förortscentrum
- Exempel på teologiskt och liturgiskt betingad gestaltning
- Verk av framstående arkitekter, även lokalt
- Konstnärligt betydande fast utsmyckning
- Intressanta och nydanande tekniska lösningar

Förslag till utökat urval av skyddsvärda kyrkor har remitterats till stiftsstyrelser och till berörda församlingar.

Uppsala stift har den 9 februari 2000 tillstyrkt att Björksätra kyrka ska omfattas av skydd enligt KML. Sandvikens församling har den 20 januari 2000 yttrat sig och inte haft något att erinra mot förslaget.

Beskrivning av kyrkan

Björksätrakyrkan är uppförd 1975 efter ritningar av arkitekterna Arthur von Schmalensee och Hilding Lögdberg.

Kyrkan med tillhörande församlingslokaler grupperas kring en öppen gård. Anläggningen ligger nära stadsdelen Björksättras centrum, skild från detta genom en gles björkplantering. Entrén till kyrkotomten markeras av en klockstapel utförd i trä, som tar upp 1700-talets formspråk. Kyrkan vid gårdens södra sida höjer sig med ett brant sadeltak över övriga envåninga byggnader. Kyrkobyggnadens slutna slammade tegelmurar och små fönsteröppningar för tankarna till en medeltida salkyrka. Det höga kyrkorummet präglas av effektfull ljusföring genom inåt vidgade ljusgluggar. Den öppna takstolen i trä är dekorativt utformad. Altarväggsvävnad av Kerstin Åsling-Sundberg. Ett dopkapell med lägre takhöjd är placerat bakom altaret. Kyrkorummets färgsättning utfördes av konstnär Per Andersson.

Motiv för beslutet

Kyrkan är byggd efter skisser av den framstående arkitekten Arthur von Schmalensee. Arbetet fullföljdes och utvecklades efter Schmalensees död 1972 av dennes yngre medarbetare Hilding Lögdberg, som även står för all inredning. Kyrkan kännetecknas av hög arkitektonisk och konstnärlig kvalitet.

RAÄ anser därför att bestämmelserna i 4 kap. 3 § KML om tillståndsprovning skall tillämpas på Björksätrakyrkan med tillhörande kyrkotomt och klockstapel. Detta innebär bl.a. att inga väsentliga ändringar får genomföras utan tillstånd av länsstyrelsen. Interiöra ändringar i församlingslokalerna bör dock kunna ske utan tillståndsprovning. Innan sådana ändringar genomförs bör dock samråd ske med länsstyrelsen

Beslut i detta ärende har fattats av överantikvarien Christina von Arbin efter föredragning av arkitekten Kerstin Alexandersson. Avdelningschefen Sven Göthe, förste antikvarierna Ingrid Sjöström och Jan Karlsson har deltagit i den slutliga handläggningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten. Hur man överklagar framgår av bilaga.

Christina von Arbin

Kerstin Alexandersson

Bilaga:

Hur man överklagar

Kopia till:

Svenska kyrkan
Uppsala stift
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsmuseet Gävleborg
Sandvikens kommun
Arkitekturmuseet